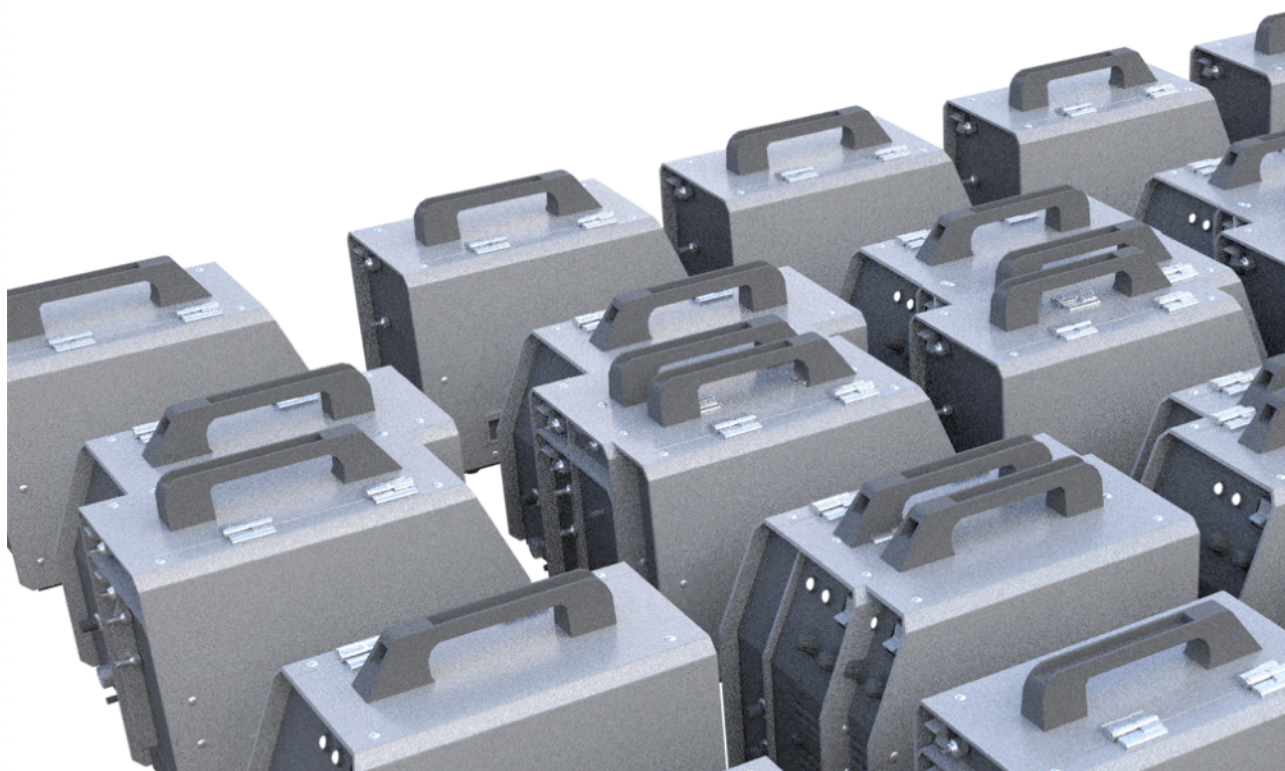

Božské častice

Kurátorská koncepcia
2024

Názov kurátorskej koncepcie programu pre KHB:
Božské častice
Obdobie: 18. 5. 2024 – 1. 1. 2025
Miesto: KHB [Kunsthalle Bratislava]
Objednávateľ: SNG
Stav: finálny dokument
Vypracoval: Erik Vilím
1. 7. 2024

Klíčové slová:

kontinuita, kruh, premena,
transformácia, synergia, spolupráca

zánik, potenciál možného znovuzrodenia
(sa), rašenie, vädnutie, rast, spájanie –
košatenie, bujnenie, hľadanie trvalého /
hodnotného / univerzálneho, pamäť miesta,
prepájajúce nás / kolektívne, archetypálne

viera, nádej, absolútne

Poznámka na úvod

Predkladaný dokument sa bude snažiť o jednoduchú vec – naplniť zadanie. Poďme si ho letmo pripomenúť.

Keď sa vrátite z krátkej túry do chatky, v peci možno ešte tlejú uhličky. Vtedy stačí zobrať len zopár triesok a pahrebu rozfúkať. Poďte s nami do nej fúknúť – uvidíme, či sa v piecke rozhorí, alebo budeme musieť ísť narúbať nové triesky.

Zadanie teda znie jasne – udržať značku KHB / Kunsthalle Bratislava „rozhořenú“ pri živote do času, keď bude môcť Kunsthalle Bratislava prebrať nový riaditeľ či riaditeľka. Tento čas je v mnohom zvláštny, azda by som si mohol pomôcť anglickým výrazom strange. Je presnejší, pretože dôslednejšie nesie v sebe prvok iracionálna.

Foto: Jakub K. 2024, archív Kunsthalle Bratislava

Téma mytológie, s ktorou sa viac oboznamíme v ďalších riadkoch, bola prvýkrát formulovaná už v samotnom kurátorskom texte k úvodnej výstave v roku 2024. Medzinárodná skupinová výstava v priestore a Window Kunsthalle Bratislava sa v máji zaoberala prechodovým rituálom, pričom východisko pre spojenie autorov a autoriek som našiel v skladbe Pražský Producenti Jsou Top od Vladimira 518. Na tomto mieste už len odcitujem časť zo sprievodného textu.

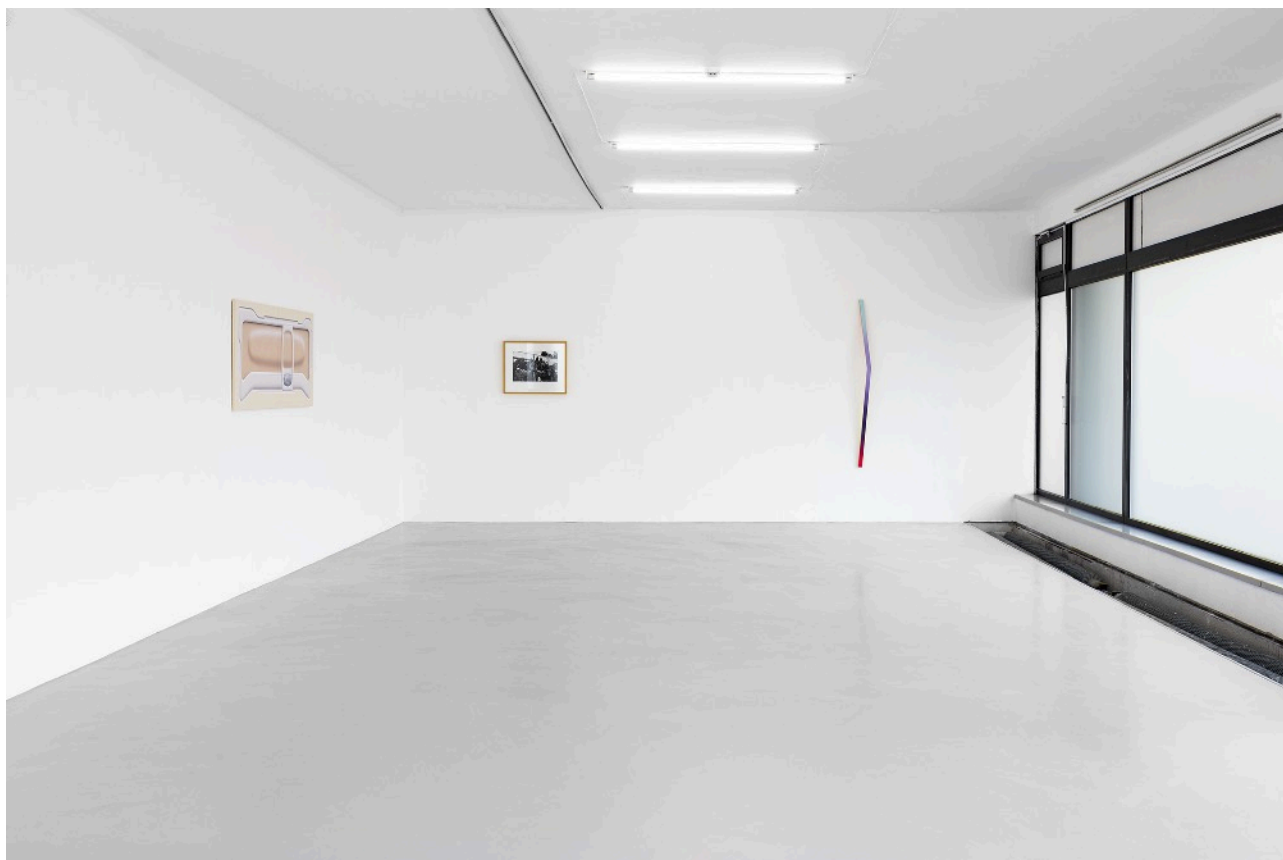
„Les ako miesto tu nie je náhodou, nie len kulisou, samozrejme. Reprezentuje to neznáme v nás. Krehkosť strieda pevnosť, radosť nahrádza bolesť, a v týchto opozitných bodoch sa pohybujeme [aj] my. Čo je však dôležité, v tejto ceste sa stávame niekým iným či inou. Aj v našej kultúre máme podobný zvyk – čepčenie, príbeh, keď sa dcéra stáva ženou.“
[Viac TU.](#)

O samotnej koncepcii celého programu v tomto prechodnom období, ako aj o nadväznosť na tento úvodný projekt si detailne prečítate viac ďalších častiach tohto dokumentu. Budem však chcieť primárne udržať časti pokope. Môžeme vytvoriť spoločne celok, kruh... Inak povedané, programovú a dramaturgickú kontinuitu.

Pre každý program je dôležité, aby mal v sebe niť. Až na jej konci budeme vedieť zhodnotiť tento celok. Cieľom však v prípade Kunsthalle Bratislava nie je zhodnotiť toto krátke prechodné obdobie, ale trochu aj čas minulý. Ako vieme, napriek krátkej existencii si Kunsthalle Bratislava prežila turbulentné roky, zmeny riaditeľov a riaditeľiek, osamostatnenie, pád, výšiny... ale to sme už niekde počuli. Sústreďme sa na obsah – dielo.

Ako uvidíme, v prípade Kunsthalle Bratislava to bude aj jej sídlo – budova Domu umenia, o ktorej vieme len málo. Doslova som po nej cítil skrytý dopyt po pozornosti nás všetkých v čase, keď som tam pôsobil. Dom umenia je historicky dôležitý priestor pre výtvarné či vizuálne umenie. Povedzme si to otvorene, stav priestoru a jeho hodnota ako kultúrneho dedičstva sú v priamom rozpore.

Výstava: Nerozumiem, vidím, viem... / Anton Čierny, Alex Mlynárčik, Milan Vagač, Anthony Vasquez, foto: Leontína Berková

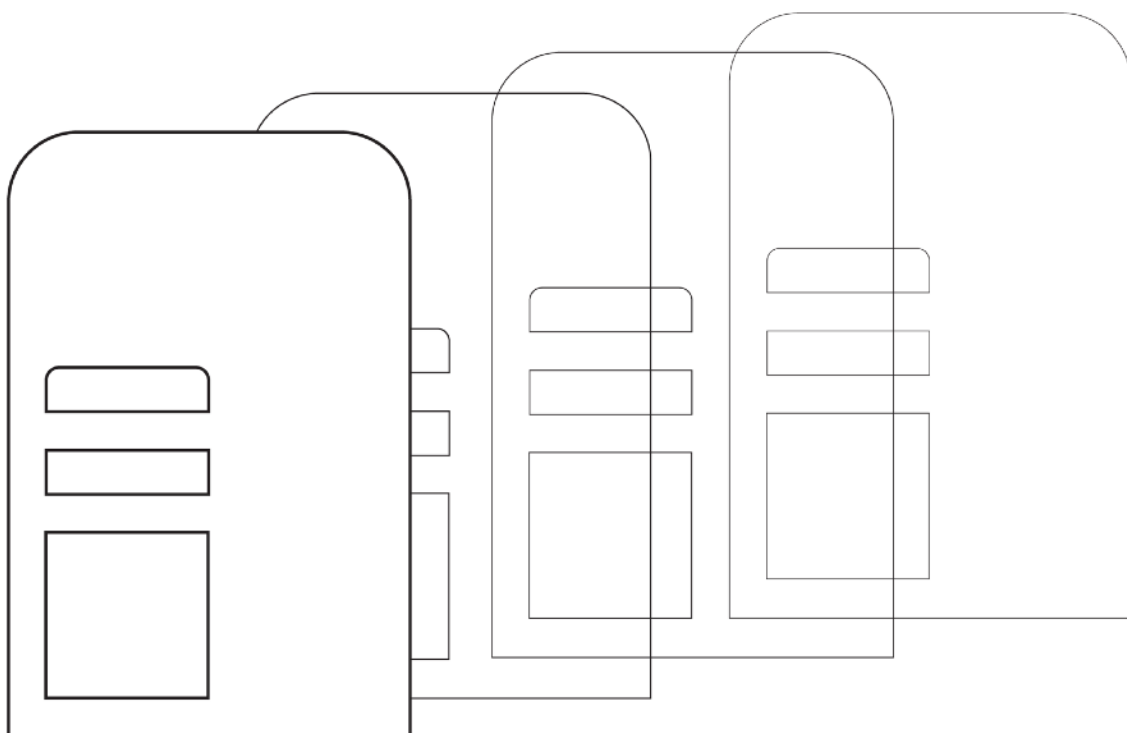
Štruktúra

Skôr než prejdeme k detailom koncepcie a častí programu pre Kunsthalle Bratislava na rok 2024 [primárne druhý polrok], povedzme si, ako je dokument členený, akú má štruktúru. Bude to lepšie pre našu orientáciu. Štruktúru dokumentu si môžete predstaviť ako súbor fasciklov, folderov, úradníckych obežníkov či referátikov. Chápme to ako súbor možností, ktoré sú v nich uložené a zostaňme teda pri slove – referátik. Jednotlivé referátiky obsahujú tieto informácie: pracovný názov udalosti, typ, miesto konania, odhadované trvanie, finančný odhad, prípadne fotodokumentáciu [ak je to potrebné], ale aj návrhy spoluprac. Posledná dôležitá vec je, že text sa ešte rozdeľuje na kapitoly. Skladá sa z nasledovného:

- + Klúčové slová
- + Poznámka na úvod
- + Štruktúra
- + Koncepcia
- + Súbor referátikov
- + Akčné plány
- + Záver

Referátnik

Pracovný názov udalosti > typ > miesto konania > odhadované trvanie > finančný odhad > ilustratívna fotodokumentácia

Koncepcia

Foto: Jakub K., 2024, archív Kunsthalle Bratislava

And the papers want to know whose shirts you wear,
But it's time to guide the capsule if you dare.
This is Major Tom to ground control:
I've left for ever more

Ten years on from the God particle, we may have found a fifth force of nature

What's the Higgs boson? And what is left to discover?
The Sydney Morning Herald
Sherryn Groch
JULY 10, 2022

The hunt for the God particle

We have all heard of 'dark matter'. But what about dark galaxies, dark planets – even dark people?
Guardian
Ian Sample
2010, This article is more than 13 years old

Peter Higgs, Physicist Who Proposed The Existence of The 'God particle,' Dies at 94

Nobel prize-winning physicist Peter Higgs, who proposed the existence of the so-called "God particle" that helped explain how matter formed after the Big Bang, has died at age 94, the University of Edinburgh said Tuesday.

Higgs predicted the existence of a new particle, which came to be known as the Higgs boson, in 1964. He theorized there must be a subatomic particle of certain dimension that would explain how other particles – and therefore all the stars and planets in the universe – acquired mass.

The Japan News
APRIL 10, 2024

And I'm floating in a most peculiar way,
And the stars look very different today.
David Bowie

Space Oddity
Song by Chris Hadfield
11 July 1969

Európa

V stredoveku spočívala jednota Európy na spoločnom náboženstve. V novoveku postúpilo náboženstvo svoje miesto kultúre (filozofii, literatúre, umeniu), ktorá sa stala realizáciou zvrchovaných hodnôt, v ktorých sa Európania poznávali, definovali, identifikovali. Tak teda, kultúra prišla na rad, aby teraz ona postúpila svoje miesto. Ale čomu či komu? Kde je tá oblasť schopná, v ktorej sa bude realizovať zvrchované. Technologické objavy?

Milan Kundera
Slova, pojmy, situace
Atlantis, Brno, 2024
Čítané 12. 4. 2024, 9:17

[Všetky tieto referencie, citácie a záznamy tvorili základ pre koncepciu programu pre Kunsthalle Bratislava.]

Úvod do koncepcie

...Nie je to tak dávno, čo som viedol pomalý rozhovor s Andrásom Cséfalvayom o výraze mýto-poetická skúsenosť. Podme si ho na chvíľu pripomenúť, a to ešte skôr, než sa dostaneme k jadrú.

Dávno predtým, než sme ako ľudstvo objavili základy vedeckého myslenia, existoval aj iný prístup k pochopeniu nášho okolitého sveta. Jeho hlavným znakom bola práve myto-poetická skúsenosť.

Išlo o veľmi jednoduchú vec – človek mal tendenciu interpretovať svoje bezprostredné okolie prostredníctvom mýtov. Tie ponúkali základné odpovede o pozadí fungovania napríklad meteorologických zmien. Prítomnosť nadpozemského vytvárala pocit štruktúrovaného sveta, jasného a zrozumiteľného. Silu mýtov v moderných dobách, keď racionalita a vedecké myslenie [kalkulatívne, Martin Heidegger, odkazujem na pojem Gelassenheit] naplno prevládli, prebralo práve umenie. Dnes sa ukazuje táto bazálna funkcia „čítania“ okolitého sveta opäť ako dôležitá. V digitalizovanej ére začali totiž technológie písať svoj vlastný mýtus pokroku. Záverom tohto príbehu môže byť prítomnosť pocitu straty orientácie v komplexnej, fluidnej a instantnej mape toho, čo nazývame „súčasnosť“. Už sa nemôžeme zastaviť, všetko musí byť práve TERAZ a TU. Nie je práve TERAZ správna chvíľka rekonštruovať staré príbehy a nájsť nový dialóg s minulosťou?

Wich, Máňa, nebesa, Kris Kros
Praha, svetlo bude náš hrob
Total Recall, pražskej krip hop
definice naší investice
stroje, láska, nebesa, Kris Kros
Rudá planeta bude náš hrob
krev, písek, (kejza?), vzduch
podzemní odboj a Wichcock TU

Vladimir 518
Pražský producenti

Poznámka k trvaniu

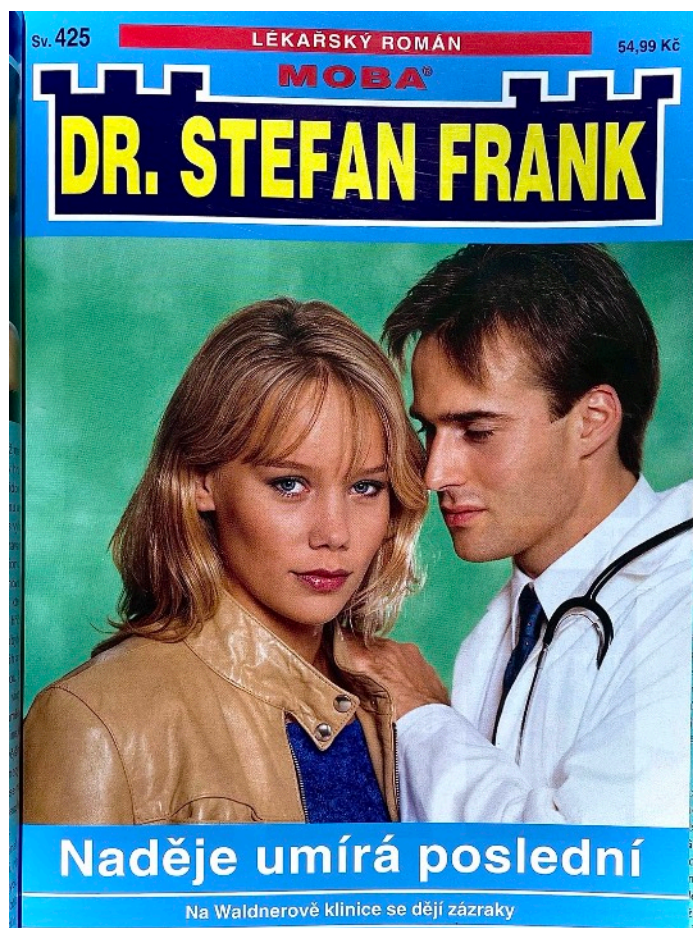
Áno, ako spoločnosť sme sa [technologicky] transformovali, ale možno až príliš rýchlo. O tom písalo už veľa ľudí a oveľa šľavnatejšie. Podľa môjho názoru je však problém v tom, že sme zabudli na jednu elementárnu záležitosť – veci majú TRVAŤ. Podzemné jaskyne, ktoré boli vytvorené ťažobnou činnosťou, sa pomaly premieňali v desiatkach rokov do svojho pôvodného kolobehu výmeny a symbiózy.

Personalizácia inštitúcie ako východisko

V úvode mojej koncepcie kurátorského programu stojí viera vrátiť sa na začiatok [Husserl, odkazujem na pojem Epoché]. A táto viera je naivná, to je potrebné priznať si vopred. Ale nechajme ju chvíľu rásť.

Viera môže poháňať aj imagináciu, starými slovami by sme mohli povedať, mýto-tvorbu – konštruovanie naratívov, ktoré ustanovujú sieť odpovedí. Tá je možno presne štrukturovaná alebo rozvíjajúca sa bez stredného pevného bodu. Toto estetické hodnotenie ponechajme teraz bokom.

Kunsthalle Bratislava mala od svojho narodenia šťastie, že sa stala centrom tejto viery – bola totiž miestom nádeje, v ktorom mala živú pôdu pre vizionársku predstavivosť. A to bolo dobré. V očiach umeleckej obce rástla, ale realita túto predstavivosť nedokázala dobehnúť. A to bolo zlé. Poďme ale do súčasnosti.

Hlavnou úlohou KHB je momentálne udržať pri živote nie ani tak seba samú, ako túto nádej, ktorú bude v týchto náročných časoch potrebovať. Iba v nej môže dôjsť k premene, ktorú ona sama potrebuje. Nádej je teda A a proces premeny B. V tejto kauzálnej súvislosti musíme vidieť AKTUÁLNY príbeh KHB. Nemôžeme z neho vystúpiť.

Téma, ktorú som tu načrtol, je komplexná a veľmi náročne komunikovateľná. Riešením je ponoriť ju už do existujúceho naratívu. Dať jej zrozumiteľný rámec. Zjednodušenie – reprezentanta, ktorý/-á bude fungovať ako hýbatel príbehu.

Nikto sa neskryje tak, aby sme časom túto hľadajúcu intenciu nenašli v rade skutkov daného človeka. Platí, po ovocí ich poznáme. Inak povedané, človeka poznáš po ovocí.

Parafráza z knihy
Když dvě věci jsou totéž...
Anna Hogenová
11. 4. 2024, 18:55

Základný pojem koncepcie

Božská častica predstavuje podobné miesto, kam sa sústreďujú ľudské vízie o bohu. Higgsonov bozón začal svoj príbeh v roku 2012, keď ho veda odhalila, odmerala ho. Ako špecifický prvok, ktorý dal život všetkému na tejto planéte, počnúc samotným atómom, stal sa bodom pre túžbu po spirituálnom [reakcia na sekularizáciu, viac: W. Welsh, viac: Patočka, atomizácia myslenia, viac: Kacířské eseje o filozofii dějin, 2010]. V očiach verejnosti sa tak udomácnilo práve toto slovné spojenie – božská častica.

Až nad mraky a dým,
za sluncem palčivým,
až k hvězdám, až k hvězdám,
až k hvězdám, až k hvězdám.

Neboj se výšek a poleť se mnou
slunečným dnem a nocí temnou
výš a výš.

Já chtěla bych mít svůj aeroplán,
lítat v oblacích jak kormorán.
Vznášet se a stoupat
a vánkem dát se houpat
za jasných krásných letních rán.

Vzhůru k výškám

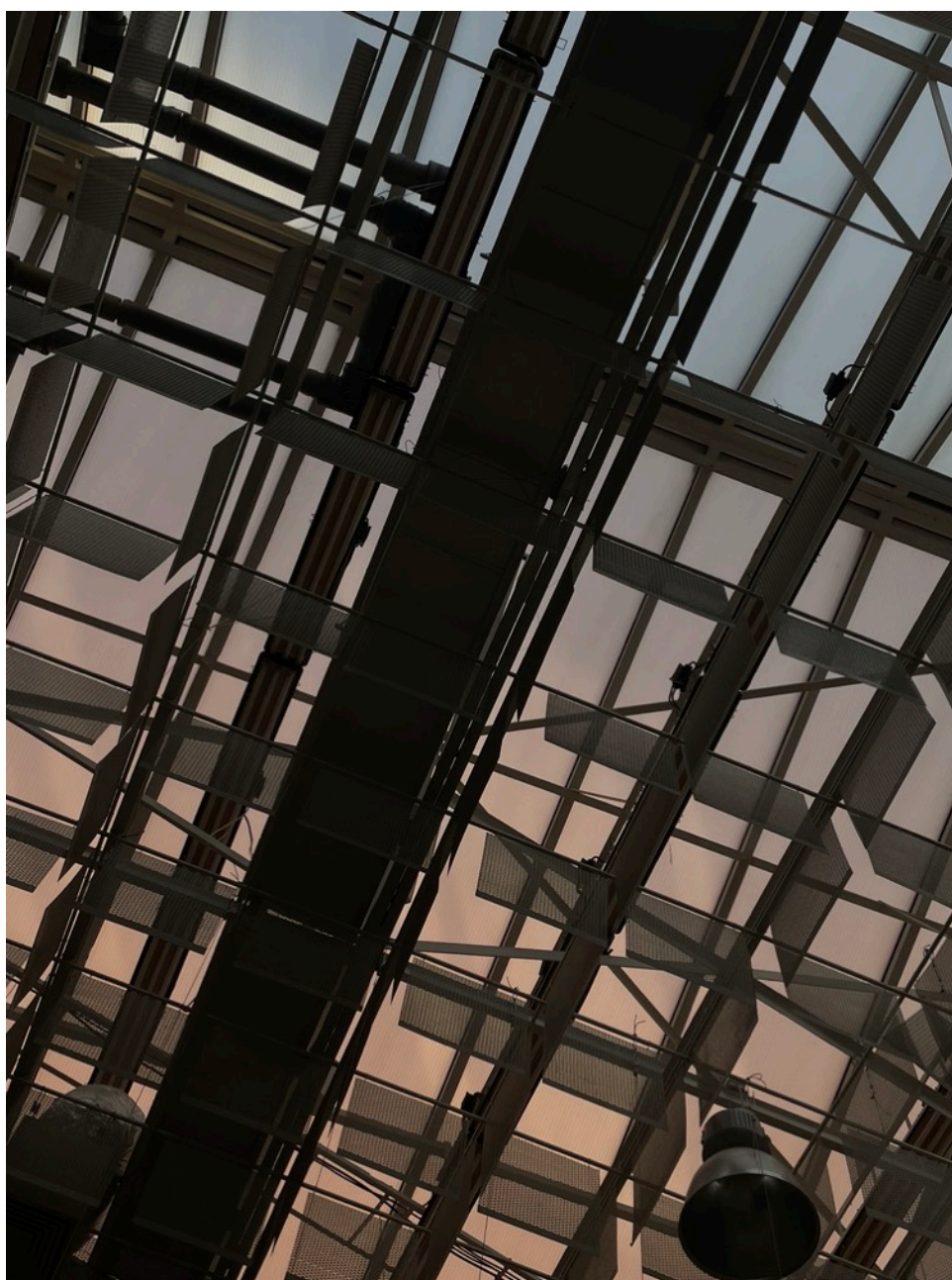
Helena Vondráčková
Vzhůru k výškám
1978

Prečo je to však dôležité? Podobne ako KHB aj ona sa stala miestom projekcie túžob po mytologickom prežívaní, po nedosiahnuteľnej inštitúcii [bohu], ktorá bude od prvej chvíle fungovať pod nefunkčným štátom presne v takej kondícii, ako to vidíme v západných rozvinutých krajinách. Táto potreba je prítomná už v samotnej personalizácii, ku ktorej dochádza v komunikácii na strane umeleckej scény vizuálneho umenia. Je preto nutné nadviazať na túto potrebu prežívania mytologických naratívov a vytvoriť nové. Jednoducho, potrebuje vizionárske myslenie, avšak správne presmerované. Božská častica je metafora, ktorá nám pomôže priblížiť sa k niečomu nepomenovanému, ale zároveň nám ponúkne rámec výberu kurátorských spoluprác pre program KHB na rok 2024. Jednoduché...

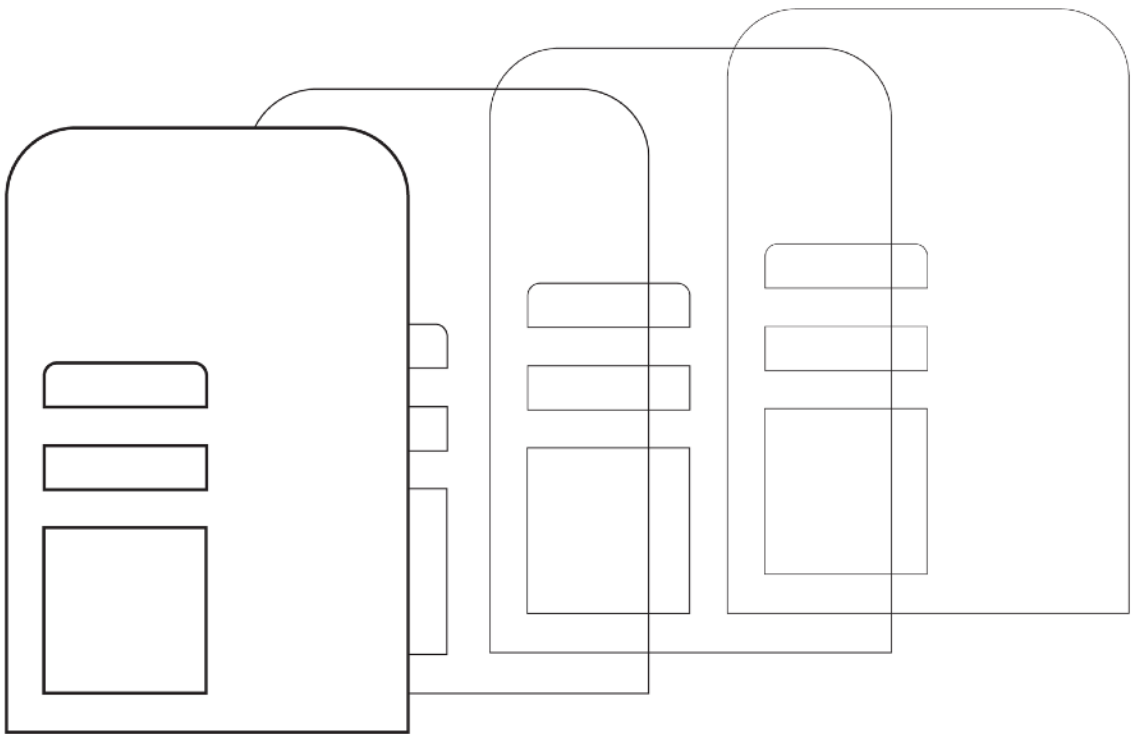
Enter again the sweet forest
Enter the hot dream
Come with us
Everything is broken up and dances

The Ghost Song
Jim Morrison

Kľúčové slová na záver:
kolektívne prijatie, vyrovnávanie sa, proces,
viera, nádej, symbióza, duch miesta,
premena, imaginácia, mýto-tvorba, začiatok
dialógu na bielom mieste, hľadanie
prázdneho miesta okcidentálnej filozofickej
tradície

Súbor referátnikov

pracovný názov udalosti:

the Unknown Kids

výber umelcov a umelkýň:

Roman Bicek, Dávid Koronczi, Seafur, Pavel Káden, Andrea Rošková, Jakub Staš

návrh kurátora:

Jiří Ptáček

typ:

intervencia, medzigeneračné dialógy, expanzia

miesto konania:

verejný priestor, Malokarpatská-Krasňany

[Bratislava-Rača], Pradiareň, somstore, RARE cultural space, Protiatomový kryt Domu umenia

odhadované trvanie:

exteriér: 1 deň [event]

interiér [RARE]: 3 týždne

možnosti spoluprác:

Hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava,

Projektová kancelária – magistrát, somstore.sk, New translation, Platforma P*AKT, NOC, VŠVU

finančný odhad:

kurátorská spolupráca: 850 EUR

inzercia / promo: 300 EUR s DPH

inštalácia: 220 EUR

produkcia: 250 EUR s DPH

fotodokumentácia – 150 + 500 = 650 EUR s DPH

honoráre umelcov a umelkýň: 1400 EUR s DPH

transporty: 1000 EUR s DPH

inštaláčny materiál: 100 EUR s DPH

nečakané výdavky: 400 EUR s DPH

celkovo: 5170 EUR s DPH

Anotácia:

Skupinová výstava s pracovným názvom the Unknown Kids odkazuje na kultový film Kids venovaný skateboardovej komunite. Pre jej aktérov a aktérky je dôležitá koexistencia s architektúrou, mestom a jeho kultúrnym okolím. Nemožno tu ignorovať sociálny, ale ani ekonomický kontext. Podme sa ale na chvíľu sústrediť na estetický jazyk tejto rôznorodej sub-komunity.

Zámerom výstavy je teda priamo pracovať s vizuálnymi referenciami tejto konkrétnej subkultúry. Týmto krokom sa vyhneme metodologickej nutnosti

nazerať na túto sociálnu vrstvu ako na súbor štatistických údajov, ktoré ju ako komunitu inštrumentalizujú. Navrhujem preto malé upozadnenie štatisticko-analytickej perspektívy, ktorého výsledkom bude presmerovanie pozornosti na estetický prejav. Od tohto cieľa sa prirodzene odvíja aj miesto konania, ktoré bude vo verejnom priestore.

V prípade dobrej finančnej kondície sa odporúča architekt výstavy či svetelný dizajnér intervencie.

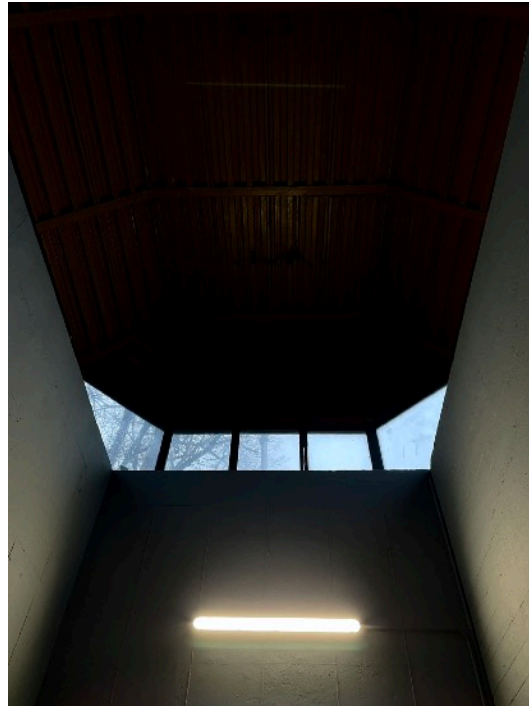
Výber inšpiračného zdroja nie je náhodný, navracia nás do 90. rokov, keď bol skateboarding súčasťou undergroundu. Vývoj trhu a subdodávateľov spôsobil profesionalizáciu a najmä v druhej polovici 90. rokov došlo k ustáleniu termínu „street skateboarding“ [pouličný, odohrávajúci sa primárne na ulici]. V tomto období vznikajú prvé kultové skateboardové videa. V praxi to znamenalo väčší dôraz na dokumentáciu trikov a väčší tlak na jazdcov, ktorí začali zarábať veľké peniaze. V súčasnosti sa stalo toto obdobie miestom návratov — 90. roky sú opäť in. Projekt cieľi na najmladšiu generáciu návštevníkov a náštevníčok. Návrh kurátora je zámerný — Jiří Ptáček bol a je súčasťou skateboardovej komunity v Čechách.

Fotodokumentácia [predbežné lokácie]:

Andrea Rošková: ilustratívny výber, 2024,
maľba sprejom na koberec

pracovný názov udalosti:

Cítite sa úplne beznádejne?* / Do You Feel Totally Fucking Hopeless?*

výber aktérov a aktérok: Roman Bicek, Pavel Káden, Karol Trnovský, Alec Slovinsky,
Andrea Rošková, Seafur

réžia / dramaturgická koncepcia:

Teodor Kuhn

Soundtrack:

Jób

typ:

audiovizuálny dokument, medziodborové dialógy,
expanzia

miesto konania:

vybrané miesta s umeleckými dielami v okolí SNG a
príbuzných inštitúcií [GMB, Park Andrea Hlinku, Most
Apollo]

Možnosti spoluprác:

GMB, Biela noc, SNG, Chill Store, Hangair, NOC

odhadované trvanie:

1 deň [event, prezentácia, online premiéra]

fyzické miesto prezentácie:

Fuga / Vybavenô / Hangair / Plast, Kinosála SNG

online premiéra:

MagDa Mag, New Translation, Refresher, Chill Store
Skateboards

finančný odhad:

inzercia / promo: 150 EUR s DPH

produkcia: 500 EUR s DPH

kamera: 500 + 500 = 1000 EUR s DPH

zvuk: 400 EUR s DPH

coloring: 400 EUR s DPH

strih: 750 EUR s DPH

preklad a titulkovanie: 200 EUR s DPH

grafický dizajn: 250 EUR s DPH

soundtrack: 200 EUR s DPH

honoráre pre participujúcich: 300 EUR s DPH

nepredpokladateľné náklady: 50 EUR s DPH

celkovo: 4200 EUR s DPH

Anotácia:

Audiovizuálny dokument s pracovným názvom the Symbols of Truth má za cieľ prepojiť dva svety – komunitu skateboardingu a svet vizuálneho umenia. Video je koncipované ako prechádzka mestom, „cruising“ [pomalé / bezstarostné jazdenie vychutnávajúce si pohyb, opak vrcholného nasadenia v športe] aktérov a aktériek [skateboardistov], pričom počas cesty kamera zastavuje pri umeleckých dielach [sochách].

Tieto miesta sú zároveň dočasným zastavením dynamického strihu, spomalenia. Zastávky počas jazdy vyplňajú spovede staršej generácie tejto komunity, ktorá dnes preberá úlohu DIY historiografie. Mám na mysli malé príbehy spojené s miestom [verejným priestorom], ktoré vytvárajú pamäť tejto skupiny, ale dávajú tiež jej aktérom a aktérkam možnosť identifikácie. Celkovým zámerom je hľadanie prepojenia, vzájomnej inšpirácie a rešpektu medzi rozdielnymi skupinami. Dokument nemá byť plnohodnotným výskumom, má mať šťavnatú formu a pozvať nás do videnia a interpretácie architektury cez oči skateboardistiek a skateboardistov.

*Veta je odkazom na video EBOU ALLSTARS, ktoré bolo publikované na platforme SOLO Mag. Citácia pochádza z mikiny od značky [Polar Skateboards](#).

Linky na podobne orientové projekty.

[LINK 1](#)

[LINK2](#)

Fotodokumentácia [predbežné lokácie]: Promenáda pri Dunaji

inšpirácia:

Umenie v meste [GMB, online databáza diel vo
verejnom priestore, PR spolupráca s Rádio FM]
Fontány / Umenie v priestore

Sad Janka Kráľa

pracovný názov udalosti:

Pathos

pracovný podnázov udalosti:

Vášeň a uchvátenie

výber aktérov aktérok:

Ján Gašparovič, Jakub Staš, Dominik Hlinka

typ:

pop-upová výstava, medzigeneračné dialógy,
kontinuita

miesto konania:

a Hall

odhadované trvanie:

1 mesiac [event]

spolupráca:

MagDa Mag, New Translation, Biela noc

finančný odhad:

kurátorská spolupráca: 850 EUR

inzerca / promo: 300 EUR s DPH

inštalácia: 220 EUR

produkcia: 250 EUR s DPH

fotodokumentácia: 150 + 500 = 650 EUR s DPH

honoráre umelcov a umelkýň: 1050 EUR s DPH

transporty: 1000 EUR s DPH

inštalračný materiál: 100 EUR s DPH

nečakané výdavky: 400 EUR s DPH

stráženie: 1336 EUR s DPH

celkovo: 6156 EUR s DPH

Anotácia:

Slovo pátos má veľa významov a dnes ho vnímame skôr negatívne, má v sebe pachuť niečoho zastaralého. Pátos ako estetická kategória bola v umení vždy prítomná – nadnesenosť, prehnaná dynamickosť či tichá dramatickosť scény. Miesto vzrušenej vášne, nespútanej telesnosti nevytizlo, možno len nabralo inú podobu. Pátos je v pôvodnom teologickom význame spájaný s bolesťou, utrpením, ale aj vysilením a znovu-vyvstávaním. Asociuje hybnosť, existenciálny pohyb k životu, k bytiu, je to smerovanie za cieľom – absolútnom [Kierkegaard]. Priezračnosť videnia a nachádzanie seba samého. Čo si z týchto starých významov prebral súčasný naratív progresu a pokroku? Aké podoby a vizuálne prejavy „hybnosti“ vidíme dnes?

Príklad súčasného pátosu, ktorý v sebe koncentruje motív hybnosti a rýchlosti.

Ján Gašparovič: názov diela a popíska
k dielu bude prispôsobená novej situácii,
podobne ako dramaturgia performancie.
Dielo bolo prvýkrát prezentované/
realizované na podujatí Divadlo statického
objektu v roku 2018 v Novej synagóge Žilina.

Jakub Staš: Flexizmus. Umelecký výstup
diplomovej práce, FLEXIZMUS /
Reflektovanie sídliskových trendov, 2024,
Katedra výtvarných umení a intermédií
(KVUaI), TUKE

Dominik Hlinka:
Všetky káble sveta, 2022

pracovné názvy udalosti:

Kruh / a Circle

the Hunt for the God Particle Is Hunt for

Verticality

pracovný podnázov:

Nadšenie a pochybnosť

výber aktérov a aktérok:

Leontína Berková, Bohdan Hoštínák, Dorota Sadovská, Pavol Rusko

alternatívy aktérov a aktérok:

Habima Fuchs, Milan Houser

[[Príťažlivosť](#), 2024]

Tomáš Bede

Ines Karčák

typ:

pop-upová výstava, medzigeneračné dialógy,
kontinuita

miesto konania:

a Window

odhadované trvanie:

1 mesiac [event]

spolupráca:

MagDa Mag, Profil, Art and Antiques, Biela noc

finančný odhad:

kurátorská spolupráca: 850 EUR

inzerca / promo: 300 EUR s DPH

inštalácia: 220 EUR

produkcia: 250 EUR s DPH

fotodokumentácia – 150 + 500 = 650 EUR s DPH

honoráre umelcov a umelkýň: 1400 EUR s DPH

transporty: 1000 EUR s DPH

inštalačný materiál: 100 EUR s DPH

nečakané výdavky: 400 EUR s DPH

stráženie: 1336 EUR s DPH

celkovo: 6506 EUR s DPH

Anotácia:

Koncepcia programu sa okrem iného snaží o medzigeneračný dialóg. Podobne je to aj v prípade výstavy Kruh / a Circle, ktorá opäť prepája generačne rozdielnych autorov a autorky. Zámer je jednoduchý – ukázať súčasnosť v nadčasových dielach. Priestor Kunsthalle LAB / a Window je komplikovaný, ale

oddelenie od ulice jemnou polo priehľadnou fóliou upriamilo pozornosť na danosti „vnútra“. Priestor v tvare L ponúka možnosti pre dialógy, jednoduché, úprimné a čisté. Typologicky sa preto nachádzame v „medzigeneračných dialógoch“. Vo výbere nájdeme aj iné prepojenie – symbol kruhu a stúpania. Východiskom výstavy je opäť pieseň od Heleny Vondráčkovej s názvom Vzhůru k výškám [1978].

Trvanie výstavy je možné prispôbiť času, keď bude prebiehať podujatie Biela noc Bratislava [4. – 6. 10. 2024].

Až nad mraky a dým,
za sluncem palčivým,
až k hvězdám, až k hvězdám,
až k hvězdám, až k hvězdám.
Neboj se výšek a poleť se mnou
slunečným dnem a nocí temnou
výš a výš.
Já chtěla bych mít svůj aeroplán,
lítat v oblacích jak kormorán.
Vznášet se a stoupat
a vánkem dát se houpat
za jasných krásných letních rán.
Vzhůru k výškám

Helena Vondráčková
Vzhůru k výškám
1978

Leontína Berková: Golden Ratio, 2020

Dorota Sadovská

[ilustratívny výber, autorka plánuje vytvoriť dielo
priamo pre túto výstavu]

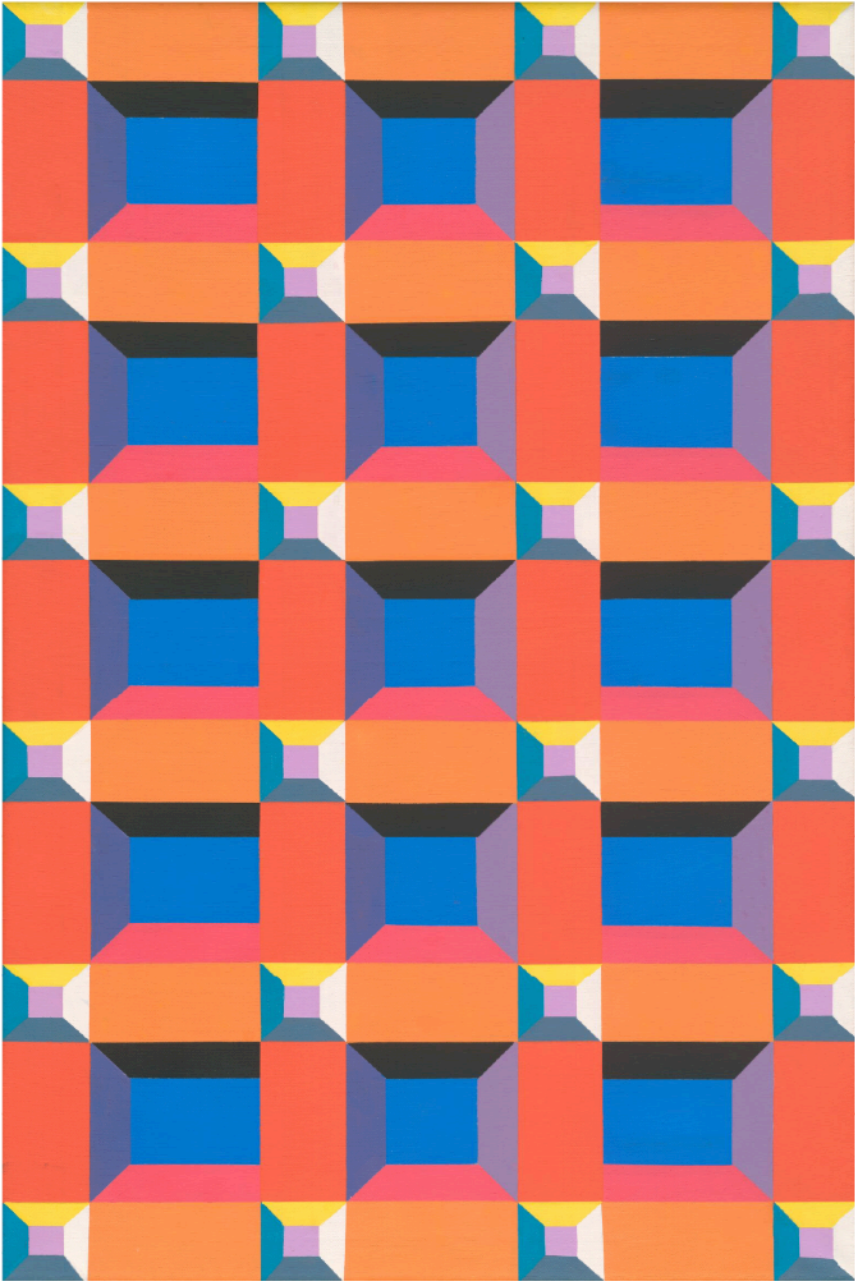
Habima Fuchs: Z výstavy Matter in Eternity, 2024, Fait Gallery

Bohdan Hořtinák:
K výškam, 1996

Pavol Rusko: Výkrik, 2009

pracovný názov udalosti:

Thymos*

pracovný podnázov udalosti:

Túžba a zanietenie

aktér:

Petr Dub

host:

Ondrej Šauša + [SIGI Forge](#)

typ:

sólová výstava, medzigeneračné dialógy, expanzia

miesto konania:

a Window

odhadované trvanie:

1 týždeň [event]

promo spolupráca:

MagDa Mag, Art and Antiques

finančný odhad:

kurátorská spolupráca: 850 EUR

inzercia / promo: 300 EUR s DPH

inštalácia: 220 EUR

produkcia: 250 EUR s DPH

fotodokumentácia – 150 + 500 = 650 EUR s DPH

honoráre umelcov a umelkýň: 2 x 500 = 1000 EUR s DPH

transporty: 1000 EUR s DPH

inštalačný materiál: 100 EUR s DPH

nečakané výdavky: 400 EUR s DPH

stráženie: 1336 EUR s DPH

celkovo: 6106 EUR s DPH

Anotácia:

Sólová výstava s názvom Thymos Petra Duba prepája tentokrát iné svety – univerzum súčasného umenia [Petr Dub] a subkultúru historického šermu [Ondrej Šauša + SIGI Forge]. Silu a rozsah posledného menovaného „univerza“, resp. komunity, som dlho prehliadal. Pre mňa stále neznáma subkultúra šermiarstva tvorí súdržný celok, ktorý má jasné vizuálne kódy a jazyk. Historiografia sa mieša s kutilstvom, historická presnosť je známkou autentickosti. Súčasne so samoštúdiom jej aktérov a aktérok predstavuje fyzická príprava dôležitú súčasť malých rituálov, v ktorých sa stávajú niekým iným [kalokagatia]. Imitovanie „veľkých“ bojov o územia,

eskapizmus a heroická narativita? Nie je náhoda, že tieto slová sa tlačia na jazyk.

Petr Dub sa vo svojom umeleckom projekte, ktorý pripravil pre galériu Kaple, nezaoberal výlučne šermiarstvom, zaujímala ho schopnosť stredovekej estetiky referovať k súčasnosti. V tejto práci Dub uvažuje ako konceptuálny umelec, ale dobrovoľne prijímajúci esteticko ako nástroj – techne. Kam nás teda privádzajú vizuálne zlomky stredoveku? Možno k témam expanzie, rytierskej výbavy, ktorá svojim dizajnom kóduje spoločenské postavenie, nie však skutočnú silu jej majiteľa. Možno tam nájdeme aj tému kolonizačných bojov, ktorá pripomína tie, ktoré sa odohrávajú v technologickom priemysle. Konceptia Duba je však veľmi abstraktná a náročne čitateľná, a aj preto je do celej výstavy zapojený Ondrej Šauša, predstaviteľ šermiarskej subkultúry. Pokiaľ nás totiž Dub privádza napríklad do náročných vôd súčasného kapitalizmu cez stredovekú estetiku, Šauša nás pozýva do DIY naratívnej historiografie cez dokonalé repliky šermiarstva.

*túžba, výbušnosť, sila vôle, mužnosť, potencia expanzie. Pojem Thymos pochádza zo starovekého Grécka, príbuzný s indoeurópskymi slovami, ktoré znamenajú "dym", je jedným z mnohých gréckych výrazov, ktoré spájajú psychologickú činnosť so vzduchom a dychom. V Homérových básňach je thymos jedným z viacerých pojmov spojených s vnútorným psychologickým procesom myslenia, emócií, vôle a motivácie. Zdroj: the Oxford Classical Dictionary, Oxford University Press 2024,

Thymos sa v Patočkovom uvažovaní prezentuje ako silné zaniehanie, cieľavedomé a vytrvalé, opúšťajúce ekonomickú stabilitu a dobrovoľne čeliace riziku. Je to odvaha ísť za hranice napriek vzdoru okolia – protivetra. Thymos je skrytá sila, ktorá nás vedie k seba-prekonaniu a okúseniu pravdy, približovanie sa k nej sprevádzané bolesťou.

Petr Dub: Bůh si to žádá, 2022 – současnost

Galéria Kaple, 2022

Ondrej Šauša + SIGI Forge

pracovný názov udalosti:

Daimonion*

aktér:

Milan Tittel

návrhy hostí:

Matej Gavula

návrh kurátora a kurátorky:

Filip Vančo

typ:

intervencia, medzigeneračné dialógy, expanzia +
kontinuita

miesto konania:

a Pokladnica

odhadované trvanie:

1 mesiac [event]

spolupráca:

MagDa Mag, Art and Antiques, Biela noc,
Stredoeurópsky dom fotografie [Mesiac fotografie
2024]

finančný odhad:

kurátorská spolupráca: 850 EUR

inzercia / promo: 300 EUR s DPH

inštalácia: 220 EUR

produkcia: 250 EUR s DPH

fotodokumentácia – 150 + 200 = 350 EUR s DPH

honoráre umelcov a umelkýň: 700 EUR s DPH

inštalračný materiál: 100 EUR s DPH

nečakané výdavky: 400 EUR s DPH

stráženie: 1336 EUR s DPH

celkovo: 4506 EUR s DPH

Anotácia:

Milan Tittel je konceptuálny umelec, ktorý používa fotoaparát, svoj byt, mesto a svoje telo. Azda aj v tejto jednoduchej vete je obsiahnutá oná „praktickosť“ tohto záznamového média [Aurel Hrabušický & Filip Vančo, z TS: Užitočná fotografia. Fotografia v súčasnom slovenskom umení, 2018]. Poviem to jednoducho – Tittelové umelecké uvažovanie si zachováva konceptuálny základ. Na strane druhej v jeho diele vieme nájsť aj oveľa staršie kategórie, akými sú umiernenosť, citlivosť pre mieru či vyváženosť.

Koncepciu sólovej výstavy Milana Tittela môžeme vnímať podobne – smeruje k jednoduchému dialógu dvoch diel, ktoré vzájomne otvárajú nové trasy uvažovania. Tittel participuje na výstave v a Pokladnica jedným dielom s názvom Noha [2001]. Strohá práca otvárajúca výsostne sochársku tému [podstavec, sokel], ale spolu s ňou na malej ploche 29 cm x 29 cm skrýva existenciálne posolstvo. Dialóg dopĺňa Matej Gavula, a to konkrétne dielom s názvom Príroda [2017]. Ready-made, rukoväť pušky, ktorá akoby stratila svoju pôvodnú funkciu – aj v tomto prípade vieme odčítať dodržanie strohosti a otvorenosti pre interpretáciu. Výstave v ne-galerijnom, špecifickom priestore dáva rámec slovo Daimonion. Je miestom, v ktorom sa tento zaujímavý dialóg môže začať.

*daimonion -ia s. > filoz. podľa Sokrata zvláštny vnútorný hlas, ktorý varuje človeka pred nesprávnym konaním, porovnateľný s pojmom svedomia, mravný zákon > Zdroj: [Slovník cudzích slov \(akademický\)](#) z r. 2005., slovník.juls.savba.sk

[Link / Milan Tittel](#)

[Link / Matej Gavula](#)

pracovný názov udalosti:

Askesis*

pracovný podnázov udalosti:

Cnosť a sústredenie

výber aktéra:

František Demeter

host:

Juraj Hubinsky

typ:

intervencia, kontinuita

miesto konania:

a Ring

odhadované trvanie:

1 mesiac

možná spolupráca:

Stredoeurópsky festival

finančný odhad:

kurátorská spolupráca: 850 EUR

inzerca / promo: 300 EUR s DPH

inštalácia: 220 EUR

produkcia: 250 EUR s DPH

fotodokumentácia – 150 + 200 = 350 EUR s DPH

honoráre umelcov a umelkýň: 700 EUR s DPH

inštalračný materiál: 100 EUR s DPH

nečakané výdavky: 400 EUR s DPH

stráženie: 1336 EUR s DPH

celkovo: 4506 EUR s DPH

Anotácia:

Miesto-špecifickú intervenciu Františka Demetera môžeme plne chápať v kontexte jeho umeleckého programu, ktorý je dlhodobu postavený na princípe expanzie média maľby do priestoru. V prípade inštalácie Rozptýlená koncentrácia [2019], ktorú Demeter pripravil ešte pre Dom umenia v Brne, bol konkrétne priestor galérie pre umelca východiskom. Konštrukcia zaplňajúca priestor tematizovala jednoduchú vec – rámcovanie reality [okno ohraničujúce čo môžeme a čo nemôže vidieť, identicky ako je to v maľbe. Nevidíme už samotnú maľbu, len obmedzenia, vonkajšie hranice [priestorovú konštrukciu]. Určitý „rám“ obrazu pochádza z ateliéru na VŠVU, a práve tento moment rozvíja interpretáciu smerom k pozornosti umelca vo všeobecnosti.

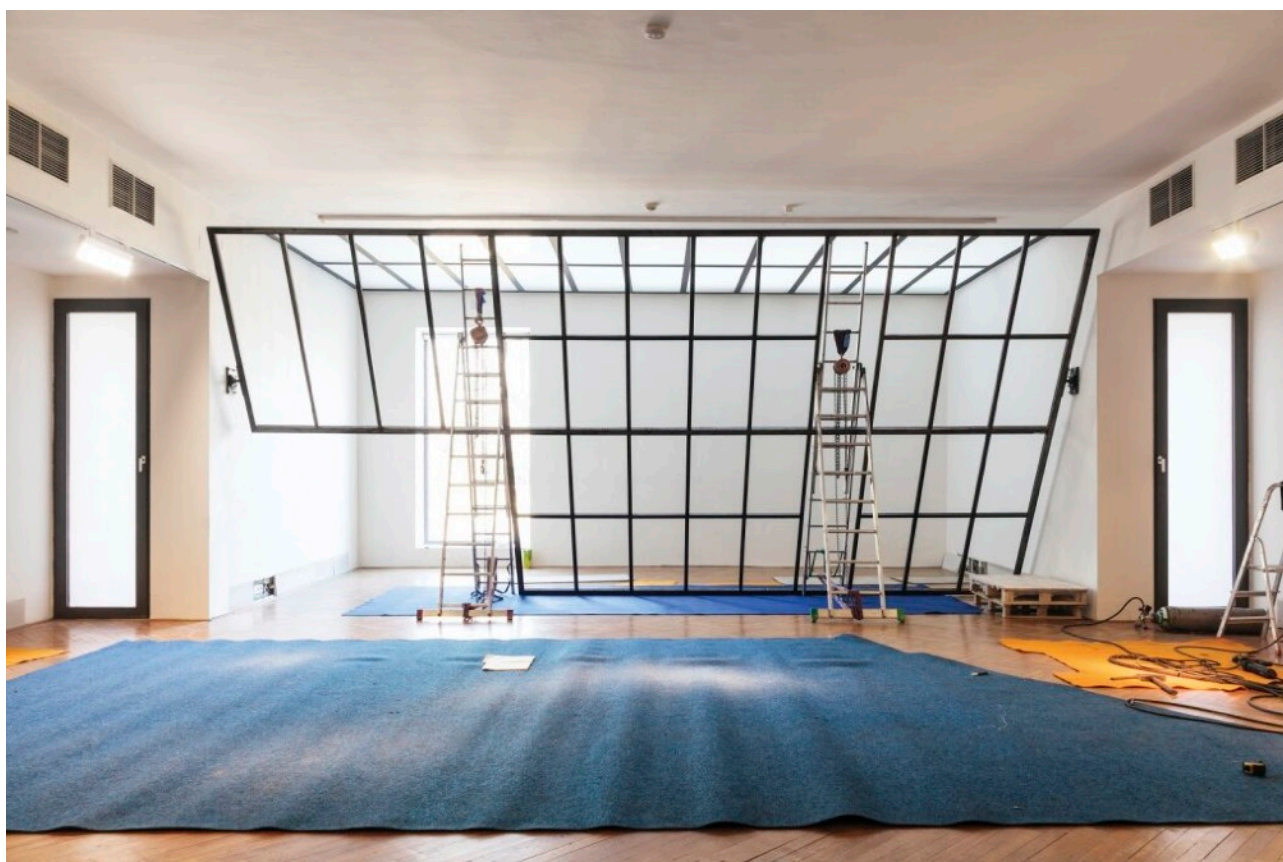
Intervencia v Kunsthalle Bratislava, dalo by sa povedať aj reinštalácia, má za cieľ vytvoriť obdobnú referenciu, tentokrát však bude Demeterova pozornosť zameraná na okná v ochodzi – centrálny prvok Domu umenia. Z ulice nám tieto okná zakrývajú lamely, ktoré by mali púšťať do expozícií prirodzené svetlo. Intervencia posúva pôvodný koncept a tému pozornosti prenáša priamo do priestoru v centre mesta, ktoré si aktuálne žiada našu starostlivosť.

Askesis*

Askéza ako umenie života bola opäť najmä v dedičstve starogréckej kultúry. Okrem iného ju vieme nájsť aj v kresťanskej tradícii, kde bola spájaná s cnosťou v mníšskom a manželskom živote. Formy asketickej cnosti boli pestované ako súbor pravidiel, ktoré sú podmienkami pre vstup k vyšším sféram. Asketické praktiky sprostredkujú vzťah medzi sebou samým a okolím, spoločnosťou; uvažujú o spôsoboch pestovania cnostného života, ktoré presahujú do širšieho sveta verejného a politického diania. Vo filozofickom význame ide o disciplinované „vyradovanie“ životnej túžby, hladu po zmyslovom uspokojení. Inak povedané, cieľom je potlačenie animálneho a získanie kontroly nad telom [najmä vo východnej tradícii].

František Demeter: Rozptýlená koncentrácia, 2019, Dům umění, Galerie Jaroslava Krále

pracovný názov udalosti:

Katharsis*

pracovný názov udalosti:

Zmyslovosť a očista

výber aktéra:

Rastislav Sedlačík

návrh hosťa:

Marcel Moravík

typ:

intervencia, kontinuita

miesto konania:

vnútroblok Domu umenia

odhadované trvanie:

15. 7. do 1. 1. 2025

spolupráca:

NOC

finančný odhad:

kurátorská spolupráca: 850 EUR

inzercia / promo: 300 EUR s DPH

inštalácia: 220 EUR

produkcia: 250 EUR s DPH

fotodokumentácia: 150 + 200 = 350 EUR s DPH

honoráre umelcov a umelkýň: 700 EUR s DPH

inštalčný materiál: 100 EUR s DPH

nečakané výdavky: 400 EUR s DPH

celkovo: 3170 EUR s DPH

Anotácia:

Umelecký program Rastislava Sedlačíka má primárne autoreferenčný charakter – koncentruje sa na samotnú problematiku maliarskeho média. V jeho expanzívnych dielach naberajú maľby objektový či performatívny charakter. Jeho neúnavná fascinácia výskumníka ich však posúva ďalej ku komplexným inštaláciám, environmentom či intervenciám. Výsledkom tejto ambície je zviditeľňovanie skrytých vzťahov medzi maľbou a architektúrou.

Dielo s názvom zo série Lapačov, alebo lapacích zón ako ich niekedy nazýva, je príkladom autorovej nezastaviteľnej expanzie. Sedlačík vytvoril pôvodne sériu malieb, v ktorých obrátil naopak základy maliarskeho procesu – namiesto napodobňovania krajinného environmentu sa samotné krajiny doslova odtlačali do plochy maliarskeho média.

Autor si vybudoval špecifickú techniku za použitia tzv. retardérov, emulzie, ktorá umožňujú pomalé schnutie podkladového náteru. Napríklad Lapač. č. 10 [2019] bol umiestnený pri Piešťanoch na opustenej lúke, kde do seba „lapal“ premeny okolia počas celého roka. Povrch maľby tak absorboval a ustálil v sebe všetky stopy rastlín a živočíchov a vytvoril „krátky“ záznam prírodnej udalosti.

Každá nová realizácia je však prispôsobená miestu, v ktorom má obraz naplniť svoju „lapaciu“ funkciu. To je aj prípad intervencie v Kunsthalle Bratislava, v ktorej sa autor zameriava na ventilačný systém Domu umenia. Lapače sú inštalované medzi ventilačné prieduchy, kde budú zachytávať drobné „dianie“ od začiatku programu až po koniec, teda do 1. 1. 2025. Dielo tak má udávať rámec pôsobenia krízového tímu v Kunsthalle Bratislava.

Detailné možnosti intervencie budú konzultované s NOC ako správcom budovy a autorom umeleckého diela. Vstup do vnútrobloku budovy bude mať za cieľ upozorniť opäť na jej stav. Hotové diela tak budú vystaviteľné až po ich deinštalácii na konci roka. Počas zvyšku roka budú dostupné verejnosti v obmedzenej podobe [napríklad vo forme time-lapse dokumentácie, priameho video-prenosu na webové sídlo Kunsthalle Bratislava atď.].

*katarzia -ie ž. <g> kniž. a odb. vnútorná duševná očista, mystické očistenie duše od všetkého zmyselného, telesného; povznášajúci pocit zbavenia sa nežiaduceho spojený s uvoľnením; povznášajúci pocit; psych. uvoľnenie tenzie a úzkosti oznámením či odohratím minulých zážitkov; v psychoanalýze najmä odreagovanie potlačených afektov. Zdroj: [Slovník cudzích slov \(akademický\)](#) z r. 2005., slovník.juls.savba.sk

Rastislav Sedlačík: Lapač č. 10, 2019 – 2020

Miesto umeleckej intervencie:

pracovný názov:

Epoché

pracovný názov:

Zastavenie a zotrvanie

výber aktérov:

Ľubomír Ďurček, Marcel Mališ

typ:

výstava, kontinuita, medzigeneračný dialóg

miesto konania:

a Hall

odhadované trvanie:

1 mesiac

finančný odhad:

kurátorská spolupráca: 850 EUR

inzercia / promo: 300 EUR s DPH

inštalácia: 220 EUR

produkcia: 250 EUR s DPH

fotodokumentácia – 150 + 200 = 350 EUR s DPH

honoráre umelcov a umelkýň: 700 EUR s DPH

inštalačný materiál: 100 EUR s DPH

nečakané výdavky: 400 EUR s DPH

stráženie: 1336 EUR s DPH

transport: 200 EUR

celkovo: 4706 EUR s DPH

Posledný projekt je rovnako postavený na dialógu, pričom opäť ide primárne o medzigeneračný rozhovor. Tentokrát výber smeruje na dvoch aktérov – Marcela Mališa a Ľubomíra Ďurčeka. Začnime s druhým menovaným.

Na malej výstave v veľkorysom priestore a Hall [centrálna sála] participuje Ľubomír Ďurček s ikonickým dielom vrcholného konceptualizmu [ROH \(9. mája 1987\)](#) z roku 1987. Ide o jednoduchú fotografiu – záznam z akcie. Ďurčekovo dielo je výborným príkladom konceptuálnej tradície vizuálneho umenia na Slovensku – chladným, rozvážnym, doslova až statickým gestom komentuje politizovaný priestor, rázcestie či určitý existenciálny rozpor – ľavá či pravá strana? Dalo by sa povedať, že vidíme skrytý naznačený apel na niečo, čo ešte len má byť pomenované a uskutočnené.

V podobnej situácii sa niekedy ocitala Kunsthalle Bratislava – vo svojich premenách akoby nemala jasný smer. Interiér svojím povrchom odkazuje na komunistickú minulosť. Ak sa však pozrieme pozorne, úpravy priestoru a minulé architektonické intervencie zas referujú k snahe uzatvoriť priestor od vonkajšieho sveta, vytvoriť podmienky pre západne-orientovaný štandard vystavovania. Dalo by sa o tom uvažovať ako o sebakolonizácii? Prejdime však k druhému dielu, ktoré v sebe nesie podobný rozpor identity.

Dielo Za rohom / Behind the corner z roku 2016 využívajúce rôzne maliarske techniky na sadrokartónovej doske je od Marcela Mališa. Táto technika je niekedy známa aj ako lingrusto. Toto nesprávne pomenovanie si získala v čase komunizmu. Správny termín je olejový sokel.

Aj tu je čitateľná súvislosť s príbehom Kunsthalle Bratislava. Áno, podklad maliarskej plochy určený na zateplenie budov je prvoplánová referencia na problémy s vykurovaním priestorov Domu umenia. V tejto chvíli je pre nás dôležitá iná paralela, ktorú práca autora nesie. Na strane jednej je tu materiálna stránka – lacné, praktické a neestetické riešenie [olejový sokel] svojím povrchom doslova sprítomňuje každodennosť chodieb bytoviek v komunizme. Na strane druhej samotná geometrická forma odkazuje na americký minimalizmus, ktorý pracoval s jednoduchými kompozíciami a umocňoval záujem o materiálne vlastnosti diela. Stal sa však rovnako vyhľadávanou komoditou. Minimalistické návraty v rôznych abstraktných formách môžeme sledovať aj dnes, ak sa obzrieme na okolité veľtrhy súčasného vizuálneho umenia.

Ako vidíme, v oboch dielach je prítomný určitý rozpor, kontradikcia vo vnútri a možno je dobré sa na tomto rázcestí jednoducho... pozastaviť. Konceptiu dialógu je teda možné ukotviť v motíve zastavenia. Pokiaľ Pathos v predošlom projekte predstavoval živý pohyb, epoché je opak – má v sebe niečo z rozvážnosti. Výstava nám ponúkne možnosť uvažovať o zastavení a pretrvávajúci bez výrazného deklaráčného či završujúceho hodnotenia. Priblížme si ale, čo to znamená vo filozofickom význame.

Konkrétne, v starogréckej filozofii je epoché akési zastavenie, presnejšie, pozastavenie súdu. Je to istá forma vyčkávania, potlačenia snahy vypovedať názor na svet či zmyslový jav.

Vo fenomenológii môžeme pojem epoché chápať podobne – pozastavenie predstáv, uzatvárajúcich interpretácií či predpokladov. Ambíciou fenomenologického postoja je opis intersubjektívnej skúsenosti. Stručne povedané, je to krok v myslení charakteristický presunutím pozornosti na spôsob, akým sa nám svet javí, nie ako nám ho projektuje veda v jej ustálených meraniach a vzorcoch.

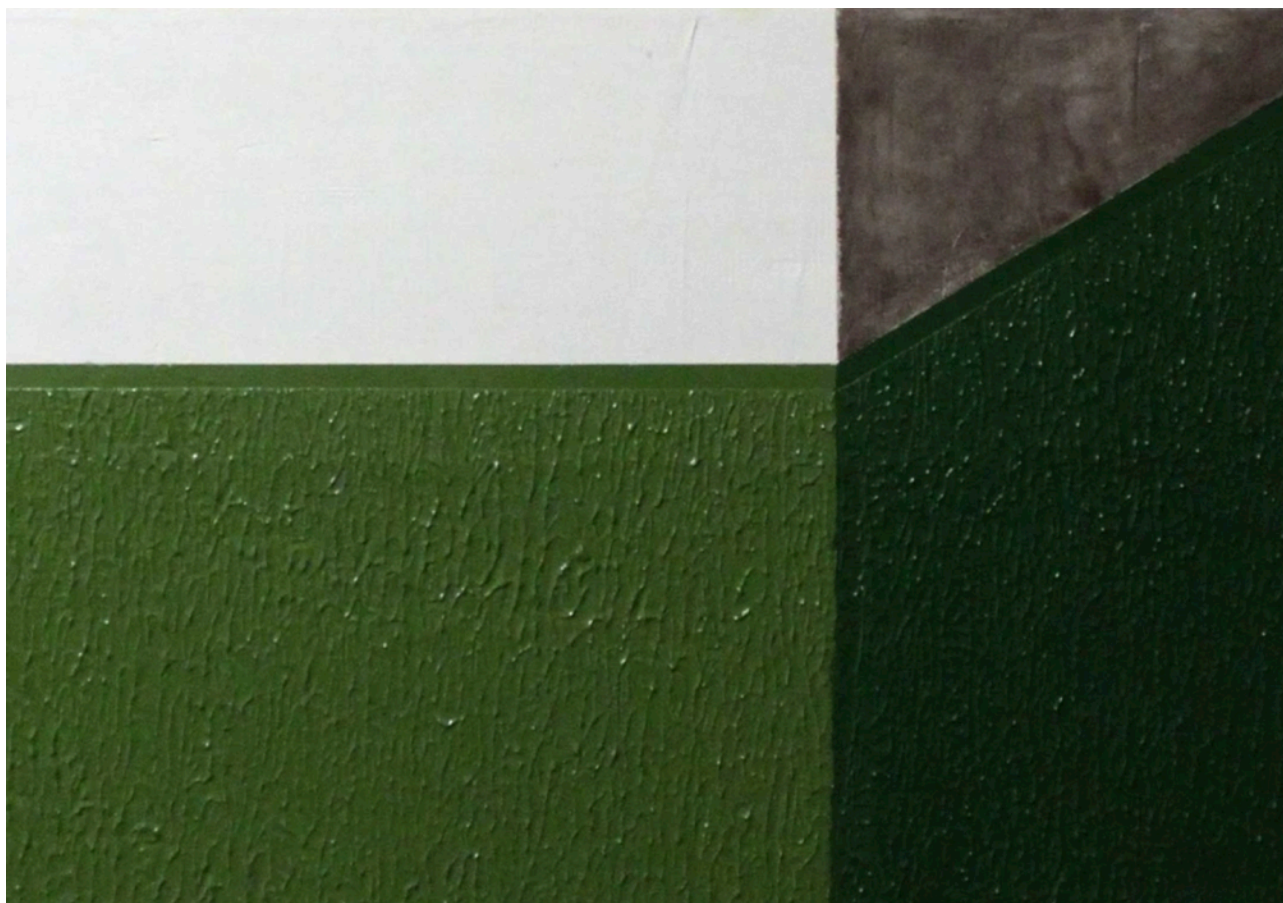
Pre túto výstavu bude dielo Marcela Mališa prispôsobené priestorovým danostiam výstavy. Je presná podoba bude predmetom detailnejšej konzultácie.

Ľubomír Ďurček: ROH (9. mája 1987), 1987

ROH
9. MÁJ 1987

Marcel Malíř: Za rohom / Behind the Corner, 2016

pracovný názov udalosti:

Prístrešok / a Shelter

výber aktérov a aktérok:

študenti a študentky VŠVU, Anton Čierny, Erik Vilím, APK+ (Ateliér priestorových komunikácií+), Jaroslav Kyša

návrhy hostí do dialógu:

Slavoj Žižek, Václav Bělohradský, Václav Magid, [Anna Hogenová](#), [Borbála Szalai](#)

rámcová koncepcia projektu:

Anton Čierny, Erik Vilím

spolupráca:

KHB / APK+ / VŠVU

typ:

dlhodobý vzdelávaco-umelecký projekt,
medziodborové / medzigeneračné dialógy, expanzia

miesto konania:

prednáška: exteriér, les v Malých Karpatoch

prezentácia kolektívne výstupu / diela / intervencie:

Kunsthalle Bratislava

odhadované trvanie:

15. september + 15. december [deadline ukončenia]

fyzické miesto prezentácie výstupu:

a Hall

finančný odhad:

honorár za koncepciu projektu: 550 EUR

produkcia: 200 EUR s DPH

audio + foto dokumentácia: 500 + 500 = 1000 EUR s DPH

lowcost publikácia [malý náklad]: 2500 EUR s DPH

honorár pre umelcov [záverečná intervencia]: 700 EUR s DPH

externá editorka: 850 EUR s DPH

neočakávané náklady 300 EUR s DPH

zalomenie: 750 EUR s DPH

korektúra: 300 EUR s DPH

preklad: 500 EUR

celkovo: 7650 EUR s DPH

Anotácia:

Predkladaný projekt s pracovným názvom a Shelter vychádza z celkového rámca programu Kunsthalle Bratislava na rok 2024, v ktorom silne figurujú slová expanzia a pohyb. Projekt svojím umiestnením mimo priestory Kunsthalle Bratislava taktiež skryto nadväzuje na programovú líniu Lýdie Pribišovej [a Plan]. Projekt chce byť teda koncipovaný ako expanzia – pohyb smerom VON, do exteriéru. V tomto kontexte je jeho pozadie inšpirované dielom [Z mesta von od Rudolfa Sikoru](#).

Ako sme mali možnosť všimnúť si, v poslednom období bola téma apokalyptických vízií prítomná nielen vo vizuálnom umení [Pierre Huyghe: Untitled (Human Mask), 2014], ale objavovala sa aj v populárnej kultúre [The Last of Us, 2023]. V našom prostredí nás s touto témou zoznámil Ján Zálešák [ešte v roku 2016](#). Odvtedy sme boli svedkami viacerých výstav s podobným zameraním.

Pocit existenciálnej úzkosti už nie je tematizovaný len odborníkmi či odborničkami, už to nie je ďalší zúfalý aktivistický výkrik do prázdna ako z Munchovho obrazu na pohári s relaxačným čajom. Už to je kolektívne prežívaný a uvedomovaný fenomén. Tento pocit sa stal bazálnym východiskovým "nastavením", akoby "mindsetom", najmä mladej generácie ľudí. Vo svete permakrízy prežívame totiž bezmocnosť, deficitnosť vizionárstva, ktoré by udalo iný smer príbehu ľudstva.

Samotný názov a Shelter odkazuje na miesto, ktoré vytvára pocit bezpečia, miesto, kde sa môžeme schovať pred negatívnymi okolnosťami či podmienkami. Prístrešok má mnoho významov a v tomto projekte sa Kunsthalle Bratislava spolu so študentami a študentmi VŠVU presunie spoločne nielen mimo tento výstavný [inštitucionalny-politizovaný] priestor, ale aj mimo urbánne prostredie smerom von – do lesa, kde budú prebiehať ďalšie aktivity. Toto vykročenie začína putovanie v skupine a končí pozeraním konkrétneho filmu priamo v lese [out of blackboxu].

Východiskovým motívom, ktorý bude súčasne semestrálnym zadáním pre študentov Ateliéru

priestorových komunikácií + video APK+, je prístrešok ako akási ľuďmi vytvorená ochrana pred dopadmi civilizačného vývoja. V apokalypticky orientovanom filme Children of Men z roku 2006 sa stretávame s rovnakým motívom, resp. s jeho deficitom. Hlavná hrdinka a hrdina putujú a zúfalo hľadajú prístrešok pre porodenie dieťaťa. Tento takmer biblický obraz predstavuje základ uvažovania celého projektu. Zámerom je teda dekonštruovať metaforický potenciál prístrešku ako objektu a súčasne nasvietiť aktuálnu situáciu.

Children of Men, 2006, Alfonso Cuarón

Vystúpenie mimo komfortnú zónu galérie, v tomto prípade Kunsthalle Bratislava, je prvým krokom. Toto vystúpenie bude sprevádzané prednáškami, v ktorých sa otvoria zúčastneným nasledovné podtémy:

- tvorba metaforických, resp. obrazových pomenovaní
- odkiaľ sa berú metafory, nachádzame ich v prírode, alebo sú prírodné diania pre nás len „materiálom“ na pochopenie niečoho?
- metafora a odstup
- metafora svetla – realizácia poznania [exkurz do Platónovej jaskyne, obraz ľudskej situácie, tiene, mláky ako zrkadlá]
- metafora apokalypsy, vymieranie prírodných druhov, vrátane homo sapiens [neodvratný scenár]
- miesto umenia a filozofie / vzťah biológie – estetiky – filozofie
- budeme schopní si zachovať odstup od neprajnej [deficitnej] reality?
- prázdno

Druhým krokom je návrat do inštitúcie, ktorý ukončuje kolektívne putovanie. Skupina pod vedením Antona Čierneho a Erika Vilíma sa aj fyzicky navracia do inštitúcie – Kunsthalle Bratislava s určitým získaným poznaním. Návrat bude mať aj symbolický význam. V tomto záverečnom kroku prebehne jednoduchý večerný event v podobe umeleckej intervencie do Domu umenia. Toto kolektívne dielo vznikne v spolupráci Jaroslava Kyšu a Antona Čierneho, pričom proces jeho tvorby bude konzultovať Erik Vilím. Intervencia teda uzatvára "kruh".

klúčové slová:

**existenciálna úzkosť, apokalypsa,
budúcnosť, vízia, vzťah mesta a prírody,
návrat, vymieranie, mýtus večného pokroku**

Sekundárne zdroje:

- The Man from Earth (Pozemšťan), 2007 – špekulatívny dialóg medzi akademikmi z rôznym odborovým zameraním. Hlavná téza: hlavný hrdina neumiera, ale presúva sa a skrýva svoje tajomstvo. Žije už viac ako 14 000 rokov. Film neobsahuje dej, je iba záznamom rozhovoru v chate na samote.
- Posledné večery na zemi (2018) réžia: Gan Bi
- Elmgreen & Dragset: Untitled (After The Lovers), 2015

LINK

- ELMGREEN & DRAGSET: SOCIAL MOBILITY FIG. 2, 2006

LINK2

- Pierre Huyghe: Untitled (Human Mask), 2014
- Klesanie pôrodnosti [správa z rádia] > Na Slovensku klesá pôrodnosť. Uvádza to štatistický úrad vo svojej nedávnej správe. Rádio Slovensko, 12. 4. 2024, 6:24

Výstup z prvej etapy:

- zvukový záznam prednášok a diskusie,
- fotodokumentácia
- publikácia, návrh editorky: Lucia Gavulová

Výstup z druhej etapy:

- umelecká intervencia – kolektívne dielo Jaroslava Kyšu a Antona Čierneho, návrh hostky: Leontína Berková

pracovný názov projektu:

a Radio KHB

pracovný podnázov projektu:

Synaisthesis

kurátori série podcastov a playlistov:

Erik Vilím & NaiKavols

Návrhy hostí a hostiek:

Maja Štefančíková, Dana Tomečková, Jan Pfeiffer [[Plavkyne](#), 2022], Fero Király, Seafur

typ:

podcasty, playlisty, intervencia do webovej stránky
kunsthallebratislava.sk

miesto konania:

kunsthallebratislava.sk

odhadované trvanie:

do 1. 1. 2025

možné spolupráce

Rádio FM, RTVS, Shape Production

finančný odhad:

propagácia: 400 EUR s DPH

úprava webovej stránky: 600 EUR s DPH

honorár kurátora za koncepciu jedného podcastu či
playlistu: 8 x 350 EUR

produkčné náklady podcastov [celkovo]: 250 x 4 =
1000 EUR s DPH

celkovo: 5650 EUR s DPH

Anotácia:

Projekt a Radio KHB primárne umiestňuje na jednom mieste audio obsah – sériu 4 podcastov a sériu 4 playlistov, ktoré budú mať jasný koncepčný rámec.

Sériu podcastov prepája opäť určitá forma dialógu. Tentokrát by sme mohli hovoriť o výmene či zámene rôznych zmyslových dát. Podobný princíp totiž nachádzame pod slovom synestézia. Ide o fenomén spočívajúci v tom, že akýkoľvek podnet pôsobiaci na zodpovedajúci [zmyslový orgán](#) môže byť nesprávne interpretovaný – zrakový podnet môže dotýčaj sa osoby pripadať ako konkrétny zvukový stimul,

konkrétny zvukový objekt. Ide o fenomén, ktorý prebieha mimo našej vôle. Vedomie tak nesprávne registruje informácie od jednotlivých zmyslových orgánov, prípadne si ich zamieňa.

Koncept podcastov je inšpirovaný dielom Živý gradient [Maja Štefančíková a Dana Tomečková, 2021], ktorý je možné chápať ako „performatívnu situáciu“ [viac pozri TS z výstavy].

Autorky sa zaoberali témami ako spleť zmyslových podnetov, farebný sluch, vzťah hluku, ticha, bzučania či noty C, vzťah zvuku a kresby na zemi [piesok a modrá farba] atď.

Ako je teda zrejmé, koncepciou podcastov vytvorených pre Kunsthalle Bratislava je pojem Synaisthesis, v ktorom nachádzam zvláštnu kooperáciu medzi zmyslami. Zaoberá sa možnými vzťahmi medzi druhmi umenia, podobne ako to robil Kandinsky. Tentokrát je však zmyslom poukázať na

Podcasty dopĺňajú playlisty, ktoré budú vytvárané s podobným zámerom. Cieľom je nájsť také príklady skladieb, ktoré majú potenciál evokovať inú zmyslovú skúsenosť – blankitnosť jemných modrých tónov či tmavosivú drsnosť brúsneho papiera.

Výber hostí do podcastov:

Pre prvý podcast navrhujem Maju Štefančíkovú a Danu Tomečkovú, ktorých dielo dalo základ celej sérii podcastov.

Poznámka na okraj

Z psycho-fyzikálneho hľadiska je samotná purpurová vlastne vychladnutou červenou, podobne ako fialová. Magentová purpurová má na rozdiel od nej istú pôvabnosť, ide doslova o veľmi príťažlivú a zmyslovo podmanivú farbu, vášnivú a vnútorne "žijúcu", "dýchajúcu". Vo vnímaní abstraktného diela [modrá kresba pigmentom v sivohnedom piesku] prebieha rovnako tvorivo-aktívny akt priestorovej konkretizácie obrazu, čo si všimol aj samotný Mukařovský. „Oba prvky: barevná skvrna a línie stačí vytvoriť iluziu priestoru alebo spíš význam ‚priestor‘ bez predmätnosti“.

Literatúra:

KANDINSKY, Wassily: O duchovnosti v umění. Praha: Triada, 1998.

Mukařovský, Jan Estetické prednášky II. Brno: Ústav pro českou literaturu AV ČR, 2014.

Akčný plán

Časť dokumentu s názvom akčný plán obsahuje primárne súbor krokov, odporúčaní či opatrení, ktorých cieľom je „vnútorná“ príprava inštitúcie na nové fungovanie v „posmrtnom“ živote. Tieto opatrenia majú rovnako potenciál udržať pulz Kunsthalle Bratislava v energických sinusoidach, ale hlavne pripraviť inštitúciu na nový život.

Webové sídlo kunsthallebratislava.sk

Príprava SLA zmluvy [pravidelná údržba stránky, aktualizácia, pravidelný mesačný report SEO, zosúvšťažnenie SEO dát so stratégiou inzercie na sociálnych sieťach]. Dôsledné nastavenie SEO a SEM webovej stránky kvôli vyhľadávaniu na platforme GOOGLE je základným predpokladom akejkoľvek online prítomnosti. Žiadne firmy sa dnes už bez tejto služby nezaobídu a nie sú schopné bez týchto služieb čeliť konkurencii. Podobná situácia sa deje v rámci európskych inštitúcií, ktoré investujú do marketingových stratégií nemalé čiastky. SEO je teda základ a marketingovo-komunikačná stratégia je nadväzujúca aktivita, ktorú by mal mať už pevne v rukách nový riaditeľ či riaditeľka. V ideálnom scenári by realizácia tohto opatrenia mohla prebiehať v odbornej kooperácii s oddelenia digitálnych technológií SNG.

Online Folder

Zámerom projektu/opatrenia Online Folder je vytvorenie samostatného pagu, na ktorom by sa sústreďoval online content, ktorý vyprodukovala Kunsthalle Bratislava v minulosti, prípadne počas tohto prechodného obdobia. User-friendly rozhranie by malo vyriešiť triedenie tohto rôznorodého obsahu na základe konkrétneho kľúča, princípu [intelektuálna náročnosť obsahu, cieľové skupiny].

Linka pomoci pre vizuálne umenie / Helpdesk for an Artist

Cieľom tohto opatrenia je dočasné zabezpečenie technickej a materiálnej pomoci pre začínajúcich umelcov a umelkyne. Už dlho je tu prítomný dopyt po

tejto pomoci so zapožičaním techniky, doplnkov či nevyužitých materiálov, ktoré môže mať druhý život. Je však potrebné tento materiál zdokumentovať a nahodiť do online priestoru, kde bude jednoduchšia koordinácia rezervácií. Toto zapožičiavanie musí niekto riadiť a mať v tom prehľad. Súčasne je možné sa týmto zbavovať nahromadeného odpadu z jednotlivých výstavných realizácií, ktorý môže mať ďalšie využitie v umeleckom svete. Komunikáciou s umelcami a umelkyňami, môžeme nájsť nový život pre vyradenú architektúru výstavy, projekčné plochy atď.

Túto agendu však Kunsthalle Bratislava nemôže robiť vo „vlastnej réžii“, nakoľko nemá na to personálne kapacity. Aj preto navrhujem vytvorenie spolupráce s Ejtytu. Je to nová vintage predajňa v hlavnom meste. Jej zakladatelia majú skúsenosti s recykláciou a identické hodnoty environmentálnej zodpovednosti, ktoré Kunsthalle Bratislava v minulosti deklarovala na mnohých výstavách. Výsledkom komunikácie so zakladateľmi Ejtytu by malo byť nastavenie možností externej koordinácie zapožičiavania techniky a materiálu. Tím Kunsthalle Bratislava by sa tak mohol sústrediť len na administratívu zapožičiavania, ktorá by mohla byť oveľa prehľadnejšia. Nejde teda o to, aby externý subjekt, brigádnik či brigádnička zapožičiavala majetok KHB. Ide primárne o outsourcing činností spojených s výmenou informácií a požiadaviek na techniku a materiál. Tento človek by mal sprehľadniť celkovú komunikáciu s potenciálnymi zapožičiavateľmi či zapožičiavateľkami, dohadovať stretnutia, preberania, obhliadky atď. Externá výpomoc vedie primárne dokumentáciu a zoznam o dostupnej technike a materiálu. Interný zamestnanec už iba odovzdáva či preberá predhodnuté zapožičky s pripravenými sprievodnými dokumentmi.

Dôvodom oslovenia vintage shopu je potencialita oslovenia správnej cieľovej skupiny – mladej generácie.

Spoznaj kultúrny tím / to get to know a cultural worker

... alebo kto by nechcel vedieť akú knihu aktuálne číta Magdaléna Fábryová? Opatrenie je postavené na spolupráci s online kritickou platformou Magda Mag. Predmetom spolupráce by mali byť krátke dynamické

rozhovory s menej známymi ľuďmi na umeleckej scéne. Zámerom dramaturgie rozhovorov je presunúť pozornosť na pracovníkov či pracovníčky v umelecky zameraných inštitúciách, presnejšie, na tých, ktorí a ktoré umožňujú, aby návštevník či návštevníčka dostala patričnú kvalitu zážitkov. Opatrenie nadväzuje na projekt Maji Štefančikovej, v ktorom sa snažila aktivizovať zamestnancov a zamestnankyne inštitúciách sídliačich v Dome umenia. Sekundárnym cieľom je vyhnúť sa negatívnym reakciám zo strany vizuálneho umectva. Rozhovory budú mať rýchlu formu takzvaných „speed-date“, alebo rýchleho rande, v ktorom dotýčny či dotýčná odpovedá jednoslovnou a dynamicky [[príklad](#)].

Artbase Kunsthalle Bratislava

Čo s databázou súčasného umenia Artbase, ktorá nebola dlhodobo aktualizovaná a na ktorú neexistujú personálne kapacity? V tomto stave sa predmetná databáza ocitla. Dlhodobo bola financovaná v nepravidelných injekciách, ktoré jej neumožnili naplniť svoju skutočnú funkciu – byť databázou. Akákoľvek databáza si totiž žiada, aby bola pravidelne rozširovaná a aktualizovaná. Bude preto potrebné otvoriť otázku – akú budúcnosť by mala čakať táto webová platforma. Možné je zlúčenie čiastkových dát z www.arslexicon.sk, prípadne poskytnutie licenčných práv na odborné články vo vlastníctve Kunsthalle Bratislava. Otázku budúcnosti Artbase je potrebné zvážiť aj kvôli podobnej stránke s názvom artbase.dot.com. V tomto prípade bude veľmi náročné nastaviť správne SEO.

Jedným z možných riešení by bola zmena pôvodnej funkcie na akúsi orientačnú mapu súčasného vizuálneho umenia. Podobné projekty či weby fungujú v zahraničí [www.artmap.cz]. Na tejto platforme by sa mohli kulminovať informácie o nezávislých či súkromných galériách a o sprievodných podujatiach. Svojím obsahom by fungoval podobne Flash Art newsletter, ktorý má síce hutný obsah, ale minimálne online pokrytie. Samozrejme, platforma by musela mať svojho vlastného správcu či správkyniu. Ak by v diskusii s jednotlivými aktérmi či aktérkami súčasného vizuálneho umenia došlo len k vzájomnej komunikácii pri nastavovaní dátumov vernisáží či sprievodných

podujatí, bol by to krok vpred pri obnovovaní vzájomnej kooperácie, ktorá je v našom prostredí častokrát chladná.

Kunsthistorické zhodnotenie priestoru Domu umenia

Dom umenia je pre vizuálne umenie kľúčový architektonickým počinom v histórii inštitucionálneho rozvoja na Slovensku. Už počas môjho pôsobenia v ňom som sa stretával so záujmom kurátorov a kurátoriek o samotný priestor – Dom umenia, o jeho historické pozadie, jeho vlastný príbeh. Mnohí a mnohé prejavili ambície priamo reagovať na kontext miesta, avšak to si žiada mať základné východiskové informácie. S týmto cieľom bolo vytvorené iba dočasné riešenie – bol som poverený napísať krátky informatívny text. Pre túto úlohu by sa však žiadal kompetentnejší výber autora či autorky textu [krátkej štúdie], a to s ohľadom na zázemie v oblasti teórie architektúry.

V tomto prípade opatrenie smeruje pohyb do minulosti – cieľom je vytvorenie odborného argumentačného materiálu. Dokument v rozsahu 5 až 7 normostrán by mal predstavovať kunsthistorickú štúdiu, ktorá zhodnocuje architektonické kvality a zasadzuje budovu Domu umenia do úzkeho centra – okolia, ktoré v sebe nesie znaky politických premien. Text by mal mať primárne informatívny charakter a výsledná štúdia by mala byť dostupná verejnosti online zadarmo na webovom sídle Kunsthallebratislava.sk.

Vytvorenie odborného historického materiálu bude môcť zohrávať úlohu pri argumentácii v otázke, prečo by mal byť Dom umenia centrom pre vizuálne umenie ako také.

Záver

Ako sme mohli vidieť na mnohých miestach dokumentu, jednotlivé foldre či projekty si zachovávajú istý charakter pohybu. Môžeme si ho ukázať presnejšie.

V prípade projektov ako Pathos, Katharsis, Askesis, Thymos či Daimonion sa vraciame tematicky do minulosti, konkrétne do starogréckej histórie, aby sme mohli komentovať niečo v súčasnosti. Nie je to len o bezstarostnom výlete do mytologických koncepcií či o nasledovaní aktuálneho trendu. Toto nadväzovanie je v niečom dôležité – musíme si opäť uvedomiť, že existujeme v určitej kontinuite, v toku. Nemôžeme len tak vystúpiť z toho, čo sa udialo. V tomto kontexte je možné uvažovať o tomto téme návratu k základom európskej kultúrnej tradícii, inak povedané, k pôdorysom Západu [viď. citáciu Milana Kunderu v úvode dokumentu].

Kontinuitu vidím však napríklad aj prípade samotného programu Kunsthalle Bratislava na druhú polovicu roka 2024 – smer by sme mohli [metaforicky] definovať „do vnútra“, jednoducho do toho, čo sa v Kunsthalle Bratislava vytvorilo.

Na strane druhej bolo mojím cieľom, aby si program zachoval aj iný smer pohybu – exkurzy do univerzálnych pojmov minulosti vystriedajú často [doslova] fyzické vystúpenie z inštitucionálneho priestoru [Prístrešok a Shelter], aby sme napokon vykonali také umelecké vstupy do priestoru Domu umenia, ktoré upozornia na to, kde sa Kunsthalle Bratislava nachádza, a v akom tele prežíva.

Potom tu nájdeme projekty, ktoré pohyb priamo tematizujú [the Symbols of Truth / Do You Feel Totally Fucking Hopeless*]. Ich cieľom je udržať „životodárnosť“, ktorú uvidí najmä mladšia generácia. Inštitúcia akou je Kunsthalle Bratislava by mala v očiach mladej generácie pôsobiť „fresh“. Bez vzbudenia záujmu o súčasné umenie pri najmladších návštevníkov a návštevníčok nebude udržaná kontinuita pri následnej generačnej výmene.

Samotná téma Kunsthalle Bratislava, resp. jej príbeh, je v programe prítomná taktiež, ale viac skryto. Projekt Askesis odkazuje na umiernenosť a rozvážnosť. O týchto hodnotách môžeme uvažovať vo vzťahu k hospodáreniu s verejnými financiami. Podobne hneď ďalší projekt Daimonion nám pripomína pojem označujúci vnútorný mravný hlas v nás, ktorý pre budúcu samostatnú inštitúciu bude dôležitý. Inak povedané, bude potrebné, aby nová inštitúcia mala vyprofilované vnútorné morálne a etické smerovanie [myslí sa tým vnútorná stránka inštitúcie – personálne vzťahy, administratíva, dodržiavanie zákonov atď.]. Na inom mieste nájdeme výstavu s názvom Katharsis, slovo, ktoré nám pripomína pôvodnú funkciu umenia. Bola ňou akási očista duše. Tento projekt silno nadväzuje na pilotnú výstavu, ktorá tematizovala prechodový rituál.

Okrem projektov, ktoré nám pripomínajú zabudnuté slová a cnosti tu nájdeme cielenejšiu prácu s imagináciou. Projekt Kruh / a Circle je najviac prepojený s hlavným konceptom – božskou časticou. Ako bolo povedané, vychádza z textu Heleny Vondračkovej, ktorý nesie zjavný odkaz na Ikaru, ktorý letel príliš vysoko a nevyhol sa tak tragickému osudu. Kľúčom k nájdaniu stimulácie imaginácie je aj samotný pracovný podnázov výstavy – nadšenie a pochybnosť. Nadšenie alebo zápal je pohonným motorom imaginácie. Hlavné posolstvo textu piesne komunikuje jasne. Pripomeňme si napríklad túto pasáž.

Vzhŕu k výškám
Až nad oblak a kouře
Nad magnetické bouře
Až k hvězdám (až k hvězdám)
Až k hvězdám (až k hvězdám)

Helena Vondračková nás tiahne „až k hviezdám“, možno až k božskému božónu, to však nie je až tak dôležité. Pieseň znie v hitparádach v čase doznievajúcej normalizácie. To, čo je skutočne zaujímavé na tejto piesni, je naivita, s ktorou prerážala vyčerpanú komunistickú atmosféru, v ktorej padali postupne aj posledné ideály či cnosti. Je to imaginatívna téma, pričom má všetky parametre popkultúrneho artefaktu. Ako vidíme, pieseň je

potrebné vnímať v širšom kontexte, v ktorom vznikla. Zopakujem už len na dovysvetlenie – v texte je možné nájsť ústredný pohyb, ktorý smeruje k neznámym „výšinám“, podobne ako celková koncepcia programu pre Kunsthalle Bratislava. Apelácia v slovách Heleny Vondračkovej tenduje k abstraktným výšinám, k absolútnu, k bohu, a to v spoločnosti, ktorá bola nútená spirituálne potlačiť.

Vieme tu však nájsť aj ďalšiu paralelu s príbehom Kunsthalle Bratislava, ktorá krátko po osamostatnení bola zrušená, a to aj z toho dôvodu, že nedokázala naplniť konkrétne očakávania. Mohli by sme povedať, lietala priveľmi vysoko. Text piesne môžeme interpretovať aj v kontexte príbehu Ikaru.

Ďalší výstavný výstup s názvom Pathos a podnázvom Vášeň a uchvátenie spomína príbeh pokroku a rýchlosti, ktorý sa taktiež v posledných rokoch stal mýtom¹. Tento naratív nás častokrát slepo tiahne k digitalizovanej budúcnosti, bezstarostnej a enviromentálne zodpovednej. Pripomeňme si 90. roky a začiatok nového milénia, keď dochádzalo k adorácii digitálnych technológií a online priestoru.

Projekt Rádio KHB nám pripomína svojim dramaturgickým zameraním rôznorodý zmyslový dopyt v súčasnom umení. Inak povedané, snaží sa nám sviežim spôsobom ukázať, že súčasné vizuálne umenie nie je len pre oči. Ako sme to spomínali, zaoberá sa témou nesprávnej interpretácie zmyslových dát.

Okrem menovaných výstupov v tomto dokumente tu nájdeme aj výstavné koncepty, ktoré upriamujú pozornosť na samotnú budovu, v ktorej Kunsthalle Bratislava sídli. Projekt Daimonion je situovaný v pokladnici vo vstupnej hale Domu umenia, ktorá akosi časom stratila funkciu a dnes slúži už iba na vyberanie vstupného prevažne na súkromné akcie.

Tému samotnej budovy, v ktorej Kunsthalle Bratislava sídli, nájdeme skrytú aj v projekte Prístrešok. Práve ten by mohol vzniknúť v spolupráci s VŠVU, pričom

¹ Len pre doplnenie – o tom, že ide o mýtus svedčí stav digitalizácie v umeleckých inštitúciách na Slovensku vo všeobecnosti

jeho pozornosť sa v koncepcii obracia na niečo veľmi elementárne – prístrešok ako miesto zotrvania pred novým začiatkom, miesto dočasného úkrytu a bezpečia, miesto nádeje. Otvorením niečoho takého základného sa nám ukazuje rozľahlý priestor pre uvažovanie o funkcii galérií v tranzitných obdobiach.

Zopakujem už len na záver, pohyb tvorí teda základ koncepcie. Dostávame sa vďaka nemu do mýtov minulosti, aby sme videli či odhalili tie súčasne. Božské častice, kurátorská koncepcia 2024 bola pripravená pre Slovenskú národnú galériu.

Podakovanie za vecné komentáre k dokumentu:
Nina Vidovencová, Zuzana Vilím